

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Sect. III. Novi Orphei è cœlo legati canunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

Quo B. Lucas hanc multitudinem Angelorum vocat militem.

B. Lucas hanc multitudinem, propter ordinem, fortitudinem, maiestatem, quæ est in his cæli legionibus. Deinde Christus venerat, ut bellum capesseret, & illum fortem armatum fortior ipse vinceret. Atque uti militiæ coplures sunt manipuli, centuriæ, cohortes, copie, legiones, ita & multitudo Angelorum non ex hierarchiâ aut ordine uno convenerat. Verosimile autem est illos Angelorum exercitum tum demum post expositum pastoribus nuntium ad volasse, nec auditos tantum esse, sed & visos.

Dei, c. 1. v. 10. Graeci legunt: In terra pax hominibus bonæ voluntatis. * Bellum inter cælum & terram per incarnationem Verbi sublatum est.

Divinum Angelorum melos fuit: *Gloria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Hic Angelorum salutare Hebræo, pacis nomine, omnem salutem & prosperitatem imprecantur, & quidem iis hominibus, qui bonâ habent voluntatem. * Cum inter cælum & terram diuturnum bellum arserit, id demum pace per nuptias inter Verbum & Humanitatem stabilita sublaturum est. Quid mirum ab Angelis præconibus pacem proclamari turbidis & iracundis hominibus, cum ille toties læsus, tamque graviter offensus Deus ad pedes nostros jaceat, & pacem quasi supplex offerat, imò lacrymans petat, paratus luere omnia, quæ à nobis offensa Numini deberentur. Pax igitur sit hominibus illis qui vel propensam habent voluntatem ad divinam hanc pacem & misericordiâ amplectendam, vel quos optimus Deus ad æternam vitam electos bonâ prosequitur voluntate. Triplex olim discordia vigeabat: gravissima omnium inter Deum & homines: altera inter Angelos & homines: tertia inter ipsosmet homines. Pax igitur terræ restituta, has inimicitias omnes sopivit. Pax ista iure meritisimo Domini pax appellanda. Quod nomen Gedeonis altari indidit. Nam adificavit ibi Gedeon altare Domino, vocavitque illud *Domini pax*, usque in presentem diem.

De pace palmarum ferarum applausus.

Huic paci certatim præfati Patres applaudent. Beatus Maximus, *Si tibi, ait, animi viderentur, Angelos collaudantes admirare: si credis vilia, crede & miracula.* Aureus Orator Chrysostomus, *Olim, inquit, Angeli ad puniendum mittebantur, nunc canunt, & gratias agunt.* Gregorius Magnus Pontifex Summus de his Angelis dixit: *Gaudet suum numerum impleri. Idem pæne pronuntiavit Origenes: Gaudet venisse medium, qui præter quod ipsi non poterant.* Et D. Cyrillus, *Pax, inquit, per Christum facta, qui nos Deo reconciliavit, duosque populos in unum pacificavit, catholicos & terrenos in unum gregem composuit.*

Et factum est, ut discesserunt ab eis Angeli in cælum. Quis ambigat cantantes, & divinam bonitatem laudantes in cælum esse reversos? Redierunt autem tamquam abundi veniâ à suo Domino concessâ, nam Dominus ipse diutius in hac laboris & doloris valle decreverat hæreret. Ita subinde comiter & perhumaniter Principes agunt, qui à palatino comitatu ad pauperis alicujus ædes deducti, redire jubent omne famulatum alicuium, ipsi soli cum amico paupere mansuri. Sed erigamus dictionem aliquantulum: volemus & cantemus cum beatis mentibus.

§. II. Gaudia inter merores; cantus inter lacrymas.

Hoc tandè die, seu potiùs hoc elapsè noctis meridie, tellus vario scelere deformis, & cælum factiofo cive vacuum, lætari, illa formâ aliam, hoc alios cives sperare cepit. Natus nobis est Princeps, natus Servator. Matrem cepit habere, qui creavit ipsam Matrem. Omnia novo vultu, novis deliciis perfusa. Iam cælum terræ amicum gratulatur, terra insolenti plausu remugiens gratulanti cælo respondat. Sidera diceres loco emota ad festas choreas præcunte Lunâ subsultare. Verè hodie

Accensum multo cælum telluris amore, Conjugis in gremium vorantes impluit imbres, & adeo largiter, ut mox omnia ridere ceperint. Sed

A heu! video quod mihi guttis prægnantes reddat oculos, & certè lacrymas jam parturum, funebrem partum edituri, ni suffocem. Video lætiam dolentem, & frigentem flammam. Video oceanum sitientem, copiam indigentem, satietatem esurientem. Video involutum fasciis Deum. Et cui adeo cornea fibra, etijus oculi tam duri silices, ut ab illis nec guttam exorèt, si cernat Deum infantè, uti vulvis genis vagientem, & tenellis imbribus pluentem, non ex atrato cælo, sed ex rubicundis oculis? Illum quidem superi ut regem reverentur; sed ubi Scipionis Allobrici argentea vasa? ubi Drusillani Rotundi lanx quin genaria? ubi Persarum Regum vitæ atrica? ubi Amyntæ racemî ex unionibus faberrimè elaborati? ubi Cyri domus à Memnone candidissimis lapidibus, & auro revinctis extructa? ubi capaces Heliadum crustæ, & inæquales Virronis berylli? ubi Dionis Syracusani nebalosa slynnata, carbasi que textiles vanti? O regis nimiam egestatem! palatium illi præbet fordens caula; pro cocineâ gausapâ stipula est triste fodicians; pro lectulo eburneo horridi præsepis fragmenta & cunæ è cespite, pro perdicum plumis palustres canna, pro thureis nubibus sæva stabulè mephitis. Sed quid huic supellectili illacrymor? Hic divites sunt & summe. Abite lacrymæ, quis enim rex ille tam opulentus, cujus genethlia effusum in terras cælum cecinerit? Noster hic est, quem non infelix ille populis augurium Cometes, sed novum sidus nuntiat, sidus omni Dionæo astrâ fulgentius. Noster hic est, quem cælitum phalanges divino carmine toti orbî divulgant. Regius Psaltes cantabat olim: *Laudate Psal. 148. Dominum de cælis, laudate eum in excelsis.* Nos jam vertimus & cantamus: *Laudate Dominum in stabulis, laudate eum in infimis.* Nimirum cogitat Christus mature inter pecudes assuescere (ne miremini, ô Angeli) progressu ætatis hic ipse Dominus inter bestias esurire, inter latrones mortem appetet. Sed fas mihi sit, Christe, cunas tuas deserere, ad quas non philologi, sed Philothei vocantur, aut etiam illi, sed ut sine istis: *Fas sit, divine Puer, antro egressi & auribus haurire modulantis illius cœtus suavissimum nectar.*

Amitemi, uti me docet Iulius Obsequens, Consulibus Romæ Servilio Capione & Atilio Sarrano, cum ex ancillâ puer nasceretur, dixit: Ave. Hic dies ille auspiciatus est, quo puerum Virgo enixa, quæ se ancillam vocarat, & non erat; & hoc illud Ave est, quod hodie cœlestes genii concinunt dulcissimis modis. Et, ô Deus, quid visum, quid auditum in aère? Discursu triumphali completur magnum hoc inane, auræ renident ferenâ facie, audiuntur cantus ultra cuncta vocum oblectamina. Putes canoras aviculas prolectante vernò tempore, concentus suaves adsonare. Credas arbores Austrinis laxatas fratribus germine foliorum vestiri, & clementi brachiorum metu dulces strepitus obfibilare. Censeas magno procellarum sedato fragore, ac turbido fluctuum tumore posito mare quietas alluvies temperare, cælum autem nubiloso squalore rejecto, nudo sudorque luminis proprii splendore candere; ridere, gestire omnia.

§. III. Novi Orphei è cælo regati canunt.

Si fides fabulis est, Orpheus in silvis cantavit, inter Delphinas Arion. Ille exilio multatus, hic navigio præcipitatus; ille immanium bestiarum delinctor, hic misericordium belluarum oblectator; ambo miserimi cantores, quia non sponte ad laudem, sed necessario ad salutem cantarunt. Eos ego impensius admiraret, si hominibus potius placuissent, quam bestiis. Et quis hominum satis miretur cœlestes illos Orpheos, qui non per solitudinem, sed per aeris amplissimos campos diffuderunt inauditum melos? Eos

Psal. 148. vers. 1.

Angeli per amplissimos aeris campos inauditum melos diffuderunt.

Handwritten notes in the right margin, including 'LUCAS' and other illegible characters.

Handwritten notes in the right margin, including 'ORPHEUS' and other illegible characters.

Eos Orpheos, hos Arionas cælum misit, audivit terra. Et cui pectus non subsulset, cum superæ illius aulae musicos in has valles venisse, & verò etiam cecinisse recordatur? Facessat hinc Thrax ille, qui crebrum cantu rupisse, furorem tigrum inhiuisset, Iliarum & Strymonem stitisse, imparidos agnos lupis junxisset fertur. Hodie primum auditi chordacista, qui stygiarum tigrum in nos iram infregerunt, tartarum terrefecerunt, immortalium bonorum fontes laxarunt, diuturnum inter cæles & nos odium extinxerunt. Procul hinc & Thebarum ille conditor, qui cautibus sensus inferuisse, & montes animasse fertur. Felices illi spiritus mortalium pectora, quæ saxi instar obriguerant, ad virtutis ardorem animarunt divino modulamine. Non hic audio Xenocritem organicis numeris furorē medentem: non Eryphilum agrorum venas rhythmi moderantem: non Thaletem citharæ loquacitate virtus pellen-tem. Alii nobis hodie & musici sunt & medici. Somniavit Pythagoras orbium cælestium admirabilem harmoniam. Somniavit, inquam, non audivit. At si unquam possit defendi Pythagoras, hac die poterit, quæ videri potest stellifer cæli cursus cantasse & ex sua volubilitate nascentem musicam infudisse opilionum auribus.

Refert Macrobius eundem Samium Philosophum perturbationes animi lyra composuisse, ejusdemque tirones, seu vocarent somnum, seu pellerent, lyram manibus tentasse, quod essent pacatior ad quiescendum, erectiores ad vigilandum & agendum. Servator noster in hanc vitam natus beatos genios cantantes, è vitâ hac denatus, rupes & scopulos ferale quid sonantes habuit. Cum scilicet cæli musicis ob funus sui. Domini non luberet suaviter modulari, lubuit cautibus lugubriter indignari. Et sic nascentem laudârunt Angeli, morientem plorarunt scopuli.

Getæ, aliæque gentes, si Theopompo credimus, cum legationes obeunt, & pacem vel impetrare, vel impetratam stabilire cupiunt, citharas increpant erudito consilio. Credunt enim musicam, & rectè, optata pacis blandissimam conciliatricem. Servârunt hoc idem superi Regis hydraulæ. Legatos illos cælo demisit Numen (ô tales; talis Dominus ad nos vermiculos!) Legatos, inquam, misit, qui orbi pacem nuntiarent, pacem tot annis exulantem, pacem tot sæculis rogatâ, nec impetratam. Sed qui suâ legatione functi sunt hi legati? Præclarissime, quia suavissimè. Durum erat mortale genus, & ad pacem admittendâ asperum. Quid proficerent hi tales Legati apud gentem ad eò inculatam, ad eò barbarâ, ad eò ferinam? Arte usi sunt, & felici. Odaria prompserunt in cælo cani sueta, & modulatione permulserunt aërem, ut possent animos. Et certè potuerunt, læto successu. Omnia tunc à bellis silebant. Pax summa, & longæ ferri ferriæ, & otium armorum erat tranquillissimū. In vinculis fuit Mars, & furor, & quidquid in Martis truculento comitatu est. Ianus post Urbis incunabula quintum clausus conticuit. Et hoc est, quod olim ab Homero canitur, Deos ad tollendas seditiones cantu usos. Seditio erat in toto orbe. Ibat in Numen impio bello, &, heu nefas! tot scelerum mucrones intentabantur vel ipsi Deo. Bellum passus est, qui inferre debuisset; intulerunt, qui pati. Pax tandè post tam impias seditiones restituta beatarum mentium mellisvis odis.

§. IV. Ad Phalangii morsus sanandos quantum musica profuerit.

Linias Pythagoricus, uti mihi testis Athenæus, & vivendi ratione & moribus difficilior, si quando ab iræ facibus animum flammari deprehen-

disset, lyram reprehendit, & digitis pererravit. Causam rogantibus. Mitigior, dicebat, & deducor ad tranquillam mentem. Achilles Homericus saepe, cum arsit irâ, nervorum sensu ad animi sensum rediit. Et quæ ante Servatoris Natalem inæstuant ab iratum & libidinè incendia? dixisses vitiorem Æthas & Vesuvios in hominū animis spirare. Ad sunt hodie omnis voculæ mellei modulatores, & suavissimi concentus temperic turgidos mortales liberant corybanteo hoc furore. Narrant; & audite rem dignâ narratū à magnis scriptoribus. Phalangium, inquit inter alios Julius Solinus, aranei genus est, quod & tarantulam dicimus, dirum animalculum, tactu pestilens; & si nifum quæras, nulla vis est; si potestatem, ictum hominem veneno interficit. Degit in cavernulis, quas inter segetes ædificat. Atque cum æstu anni flagrantissimo assiduus Sol campos Apuliæ torret, tum maxime seu afflatu noxio, seu æstu accensa hæc phalanga tam exitiali licentiâ in humanis artus grassatur, ut, quotquot ab hæc pestiferâ lue libantur, irrequieti vel canant, vel saliant, vel lacryment, vel delirent, aut tam lethali stupore pressi jaceant, ut membra omnia senescente tabo putescant, & sic animam extrudant. Huic tamen tantæ pesti reperit pharmaci humana sollertia. Sed nec aliud nec certius quàm cantum; atque ita cum quis à tarantulâ læsus jam nec gradi nec fari, nec ullo sensu fungi valet, sed pro funco & morti vicinissimus habetur, mox ubi tibiam modos audit, miti illo sono demulsus, velut gravi somno excitus, oculos attollit parumper, mox se in pedes erigit, sensim vestigia figit, cantus tamen lege servatâ. Iamque auferente concentu, quasi firmato iterum animo, in saltus gestuque; nec indecoros, nec à cytharæ sono dissonos erumpit, atque sic vaktudinè recipit non sine mirando tripudio. Et quæ illa virulenta sunt phalanga? Extorres cælo spiritus. Prorepserunt illi ex flammeis inferorum cavernis, & in humanam gentem palam sevierunt. Æstuebat universus orbis, imò ardebat infandorum scelerum flammis. Admordebantur passim ab Acheronticis illis tarantulis innumeri mortales. Et quis tunc à plagâ immunis? & tamen, qui d in morbis pessimum, non habebant mali sensum. Edebatur, bibebatur, iudebatur, certabatur quis citius, quis gravius periret. Iacebant homines animi lethargo tacti, & misere spirabant viva Plutonis funera. Quid multus? Adorabantur inferni lemures, calcabatur verus Deus. Et quæ medela pugnaret contra tot pestilentissimos morsus? Lævius videbatur ægrotare, quàm sanari. Salus ipsa servari non posse credebatur. En adest mitissimus Deus; musicos mittit, qui cantent, qui fiant, qui fugent venenum omne, qui nepentes propinent vocum concentu. Impunè prius è tartaro collecta sanies in quovis spargebatur. Canunt hodie celestes animi, & pacem inducunt, infernas tarantulas in spelæa sua sic retrudunt simphoniacâ voce, ut jam ille solùm lædi possit, qui lædi velit. Divine Infans, quas grates referamus pro hoc in nos amore? Vacuasti cælo, ut in terrâ medereris ægris mortalibus. Humanis moribus (ô himium!) te Deus attemporasti.

§. V. Flaviani Præsulis nobilis stratagemâ in Theodosio Imperatore per musicam expugnando.

Refert Sozomenus, ævo Theodosii Imperatoris Eugenium tam grave bellum movisse, ut Theodosius exhausto ærario, augendis vectigalibus succurrendum putârit. Displicuit hoc Antiochenis, & ausi in ipsum Imperatorem verbis debacchari, manibus in ipsius statuas, quas solo æquarunt. Mox quasi tempestate, sedante iracundiâ, erroris poenitere, discrimen

Getæ credunt musicam optatâ pacis esse conciliatricem. Angeli pacem orbi nuntiarunt læto successu.